

KVALITETA U ZDRAVSTVU

I. kongres Hrvatskoga društva za poboljšanje kvalitete zdravstvene zaštite

U Opatiji, u hotelu „4 opatijska cvijeta“ od 9. do 11. lipnja 2011. održan je Prvi kongres Hrvatskoga društva za poboljšanje kvalitete zdravstvene zaštite (HDZPKZZ) Hrvatskoga liječničkog zbora pod pokroviteljstvom Europskog društva za kvalitetu (ESQH), Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi Republike Hrvatske, Agencije za kvalitetu i akreditaciju u zdravstvu, Hrvatske liječničke komore i Hrvatske komore medicinskih sestara. Medijski pokrovitelj skupa bio je „Medix“, koji redovito medijski prati rad HDZPKZZ-a. Kongres je pozdravnim govorom otvorila doc. dr. sc. Jasna Mesarić, predsjednica Društva. U uvodnom obraćanju istaknula je kako je kongres u programskom dijelu zamišljen kao interdisciplinarna poveznica svih sudionika u zdravstvu čije su aktivnosti usmjerene na osiguranje kvalitete zdravstvene zaštite uz razmjenu međunarodnih i domaćih iskustava, aktivnosti, znanja i tehnologija u cilju promicanja poimanja kvalitete u zdravstvu, važnosti unaprjeđenja kvalitete i sigurnosti bolesnika.

U radu kongresa sudjelovala su ukupno 163 sudionika iz cijele Hrvatske i inozemstva, uključujući liječnike različitih specijalnosti, medicinske biokemičare, medicinske sestre i tehničara, te predstavnike udruga bolesnika. Među sudionicima bila su i tri studenta s Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci. Program simpozija bio je vrlo bogat, a njegovoj kvaliteti pridonijeli su eminentni domaći i inozemni predavači.

Kvaliteta zdravstvene zaštite danas i sutra

U plenarnoj sekciji posvećenoj temi „Kvaliteta zdravstvene zaštite danas i sutra“ Basia Kutryba, dopredsjednica Europskog društva za kvalitetu (ESQH), istaknula je kako na razini Europske unije (EU) postoje razlike

Skup HDZPKZZ-a u programskom je dijelu bio zamišljen kao interdisciplinarna poveznica svih sudionika u zdravstvu čije su aktivnosti usmjerene na osiguranje kvalitete zdravstvene zaštite uz razmjenu međunarodnih i domaćih iskustava, aktivnosti, znanja i tehnologija. U radu kongresa sudjelovala su 163 sudionika iz Hrvatske i inozemstva. U zaključcima kongresa istaknuto je kako je za unaprjeđenje zdravstvene zaštite potrebno stalno poticati aktivnosti i istraživanja, uspostavljati međunarodne programe te razmjenjivati iskustva i znanja na domaćoj i međunarodnoj razini. U sklopu kongresa održana je i izborna skupština HDZPKZZ-a. Medijski pokrovitelj bio je „Medix“.

Doc. dr. sc. Jasna Mesarić, predsjednica HDZPKZZ-a i član izvršnog odbora ESQH istaknula je sedam poznatih koraka važnih za osiguranje bolesnikove sigurnosti, koje je definirala Nacionalna Agencija za bolesnikovu sigurnost Velike Britanije. Istaknula je kako je kultura kvalitete i sigurnosti u zdravstvu područje novijeg datuma za čije je puno razumijevanje i percepciju značenja potrebno vrijeme i dodatna izobrazba liječnika i svega ostalog medicinskog i nemedicinskog osoblja

u kvaliteti zdravstvene zaštite. Govoreći o viziji ESQH-a i strategiji razvoja kvalitete do 2013. godine, naglasila je važnost jačanja usredotočenosti sustava na bolesnika i potrebu uključivanja bolesnika i građana kao partnera u procesu liječenja. Naglasila je i potrebu za stvaranjem konsenzusa za korištenje najboljih alata za mjerenje kvalitete kao i stalne edukacije na tom području, kao i na području unaprjeđenja komunikacijskih vještina u zdravstvu. Nadalje, govorila je o prekograničnoj (*cross border*) primjeni bolesnikovih prava definiranih direktivom EU-a od siječnja ove godine. Istaknula je najnoviji europski projekt „*Joint Action on Patient Safety and Quality*

Prvom kongresu Hrvatskoga društva za poboljšanje kvalitete zdravstvene zaštite nazočni su bili (s lijeva) prof. Davor Štimac (dopredsjednik HDZPKZZ-a), Biserka Simčić (voditeljica odjela za kvalitetu u Ministarstvu zdravstva Slovenije), prof. Isuf Kalo (direktor Nacionalne agencije za kvalitetu u Albaniji), Basia Kutryba (dopredsjednica ESQH-a, članica izvršnog odbora ESQH-a i direktorica Nacionalnog centra za kvalitetu u Poljskoj), prof. Piera Poletti (direktorica CEREF centra u Italiji), prof. Charles Shaw (član izvršnog odbora ESQH-a) i dr. Renato Mittermayer (ravatelj Agencije za kvalitetu i akreditaciju u zdravstvu RH)

of Health Care: 2011-2014“ u kojem sudjeluje i Hrvatska, a hrvatska Agencija za kvalitetu i akreditaciju u zdravstvu je nositelj radnog paketa koji se odnosi na strategiju komunikacije između zemalja članica.

Piera Polletti, direktorica ureda za istraživanje i edukaciju u zdravstvu (*Centra Ricerca e Formazione*) u Padovi, govorila je o preporukama EU-a koje proizlaze iz dokumenata *Recommendation on Patient involvement No. R (2000)* i *Recommendation on Patient Safety (2006 & 2009)*, te o EU direktivi iz 2011. koja se odnosi na prekograničnu zdravstvenu zaštitu.

U sklopu stručne teme „Uključivanje bolesnika – saznanja na međunarodnoj razini“, direktorica CEREF centra u Padovi, Piera Polletti, istaknula je važnost uključivanja pacijenta i osnaživanje njegove uloge u procesu liječenja, ali i važnost edukacije pacijenata o bolesti i očuvanju zdravlja. Moderatori tematske sekcije bili su prof. dr. sc. Davor Štimac, dopredsjednik HDZPKZZ-a, doc. dr. sc. Jasna Mesarić, predsjednica HDZPKZZ-a, i Basia Kutryba potpredsjednica Europskog i predsjednica Poljskog društva za osiguranje kvalitete u zdravstvu

O kulturi bolesnikove sigurnosti i važnosti edukacije govorila je docentica Mesarić. Istaknula je kako kulturu sigurnosti nije lako definirati. Prema jednoj od najčešćih definicija koja proizlazi iz projekta EUNetPaS (*European Network for Patient Safety*), kultura bolesnikove sigurnosti predstavlja integrirani način ponašanja pojedinca i cijele ustanove utemeljen na zajedničkim saznanjima kako se posao treba obavljati i aktivnostima koje jamče ispravno postupanje u cilju smanjenja rizika od neželjenih događaja koji mogu proizaći u liječenju bolesnika. Temeljne postavke za izgradnju kulture sigurnosti jesu spremnost za raspravljanje o pogreškama i učenje na pogreškama, promjena svijesti o neizbježnosti pogrešaka, pravovremeno prepoznavanje skrivenih pogrešaka i uspostavljanje sustava nekažnjavanja, izvještavanja i analize neželjenog događaja.

U svom izlaganju ukratko je prikazala projekt EUNetPaS, koji je u razdoblju od 2008. do 2010. proveden u osam zemalja članica s ciljem poticanja suradnje u području bolesnikove sigurnosti. Projekt je uključio četiri područja: promicanje kulture bolesnikove sigurnosti; edukaciju, uključujući razvoj europskog programa, standarda, kurikuluma za područje bolesnikove sigurnosti, na medicinskim fakultetima i svim kontinuiranim oblicima edukacije;

Prof. dr. sc. Charles D. Shaw, gostujući predavač Medicinskog fakulteta Sveučilišta New South Wales u Australiji, aktivno uključen u brojne programe za razvoj i praćenje alata za samoprocjenu kvalitete bolničke skrbi, održao je pregledno predavanje o akreditacijskim programima u Europi te istaknuo glavne razloge mogućeg neuspjeha akreditacijskog programa

uspostavljanje sustava izvještavanja i učenja iz pogreške te poboljšanje sigurnosti primjene lijekova.

Iz projekta su proizašle preporuke za tri alata (mjerna instrumenta) za procjenu poimanja bolesnikove sigurnosti. Hrvatsko društvo za poboljšanje kvalitete zdravstvene zaštite provelo je istraživanje o poimanju bolesnikove sigurnosti u 14 hrvatskih bolnica koje su uključene i u program PATH (*Performance Assessment Tool for Quality Improvement in Hospital*). Korišten je jedan od tri preporučenih upitnika, „*The Hospital Survey on Patient Safety Culture*“, koji je kreirala Američka agencija za istraživanje i kvalitetu u zdravstvu (AHQR). Preliminarni rezultati tog istraživanja, uključujući 12 dimenzija bolesnikove sigurnosti, ukazuju na nužnost uspostavljanje sustava nekažnjavanja.

Akreditacija zdravstvenih ustanova

U drugoj plenarnoj sekciji posvećenoj akreditaciji bolnica – vanjskoj ocjeni kvalitete – Charles D. Shaw, gostujući predavač Medicinskog fakulteta Sveučilišta New South Wales u Australiji, koji je aktivno uključen u brojne programe za razvoj i praćenje alata za samoprocjenu kvalitete bolničke skrbi (*DUQuE EC research project*, *SANITAS project to develop a self-assessment tool for hospitals in Europe*, *the ACCREDIT project of the University of New South Wales in Australia*) održao je pregledno

Dr. Renato Mittermayer, ravnatelj Agencije za kvalitetu i akreditaciju u zdravstvu, uz kratki prikaz rada Agencije istaknuo je hrvatske akreditacijske standarde za bolnice (CroS) prema kojima će se provoditi akreditacijski postupak. Standardi su objavljeni u Pravilniku o akreditacijskim standardima za bolničke zdravstvene ustanove NN 31/11

predavanje o akreditacijskim programima u Europi. Istaknuo je glavne razloge neuspjeha akreditacijskog programa, među kojima su nerealistično postavljen program, nedostatak novčanih sredstava potrebnih za realizaciju programa, promjena politike i nemogućnost zadovoljavanja akreditacijskih standarda. Govorio je o aktivnostima Europske mreže akreditacije (EAN) u cilju stvaranja jedinstvenih europskih akreditacijskih standarda.

Ravnatelj Agencije za kvalitetu i akreditaciju u zdravstvu RH, dr. Renato Mittermayer, izložio je hrvatski model akreditacije koji se temelji na 10 generičkih akreditacijskih standarda (CroS), te istaknuo edukaciju edukatora za bolničke akreditacijske standarde u organizaciji agencije. U izlaganju je najavio javni natječaj za akreditaciju za prvih 10 bolnica uz novčanu potporu HZZO-a. Sukladno tom natječaju, prvih 10 bolnica koje ispune kriterije od HZZO-a će dobiti dodatnu novčanu potporu za provedbu akreditacijskog postupka, a ostale će troškove snositi iz vlastitih sredstava.

Prof. dr. Isuf Kalo, direktor Nacionalnog centra za kvalitetu, sigurnost i akreditaciju zdravstvenih ustanova u Albaniji, dugogodišnji voditelj Europskog programa za dijabetes pri Regionalnom uredu SZO-a u Kopenhagenu (*European Diabetes Program*), te kasnije Programa za unapređenje kvalitete zdravstvenog sustava Europe (*Quality of Health*

Prof. dr. Isuf Kalo, direktor Nacionalnog centra za kvalitetu, sigurnost i akreditaciju zdravstvenih ustanova u Albaniji, govorio je o postignućima i izazovima akreditacije u zdravstvu te uspostavljanju akreditacije u Albaniji. U toj zemlji akreditacija je obvezatna za sve zdravstvene ustanove, javne i privatne, a predviđeno vrijeme cjelokupnoga akreditacijskog postupka je tri godine

System Program), govorio je o postignućima i izazovima akreditacije u zdravstvu, te o uspostavljanju akreditacije u Albaniji. U Albaniji akreditacija je obvezatna za sve zdravstvene ustanove javne i privatne, a predviđeno vrijeme cjelokupnog akreditacijskog postupka je tri godine.

O akreditaciji kao metodološkom postupku za poboljšanje prakse i iskustvu akreditacije u Poljskoj govorila je Basia Kutryba. Akreditacijski program u Poljskoj je donesen 1998. godine, dobrovoljan je i temeljen je na standardima Zajedničke komisije za akreditaciju zdravstvenih ustanova SAD-a (JCAHO). Zakon o akreditaciji donesen je 2009., kada su doneseni i novi akreditacijski standardi usmjereni na bolesnikovu sigurnost, mjerenje kvalitete i bolesnika u središtu zdravstvenog sustava. U izlaganju je istaknula kako je od 2010. godine broj akreditiranih bolnica u porastu, a zadovoljenje akreditacijskih standarda je od 61 do 90%.

Biserka Simčič, predstojnica odjela za kvalitetu i sigurnost zdravstva u Ministarstvu zdravstva Slovenije, u svom izlaganju osvrnula se na preporuke i direktive EU-a, te analizu postojećeg stanja o kvaliteti zdravstva u Sloveniji, temeljem čega je Ministarstvo donijelo strategiju uspostavljanja i razvoja kvalitete zdravstvene zaštite. Ministarstvo zdravstva Slovenije prihvatilo je odluku o poticanju akreditacije institucija zdravstvene zaštite; akreditacija (na početku) neće biti obvezna; Slovenija neće

O akreditaciji kao metodološkom postupku za poboljšanje prakse i iskustvu akreditacije u Poljskoj govorila je Basia Kutryba, potpredsjednica Europskog društva za osiguranje kvalitete u zdravstvu, voditeljica radne skupine za sigurnost bolesnika i kvalitetu liječenja, te voditeljica Suradnog centra za kvalitetu u zdravstvu SZO-a i osnivač Poljskog društva za unapređenje kvalitete u zdravstvu

razvijati vlastite standarde i vlastiti sustav akreditacije, već će preuzeti akreditacijske standarde DNV (*Det Noske Veritas*); na početku aktivnosti će biti usmjerene na akreditaciju bolnica i cilj je do 2014. godine sve bolnice uključiti u sustav međunarodne akreditacije.

Dr. sc. Mirjana Huić, pomoćnica ravnatelja za razvoj, istraživanje i procjenu zdravstvenih tehnologija u Agenciji za kvalitetu i akreditaciju u zdravstvu, objasnila je značenje i djelovanje procjene zdravstvenih tehnologija na poboljšanje kvalitete te prikazala hrvatski pristup i budućí razvoj na nacionalnoj i europskoj razini.

Mjerenje i unapređenje kvalitete u zdravstvu

U sekciji „Kako mjeriti i kako poboljšati kvalitetu“ predavanje o iskustvima programa PATH u OB Pula održao je dr. Boris Grdinić. U sklopu predavanja o aktivnostima i programima prof. dr. sc. Kata Šakić prikazala je aktivnosti vezane za unapređenje anesteziološkog liječenja. Dr. Helga Komen Ušljebka prikazala je prva iskustva primjene kirurške kontrolne liste SZO-a u KBC Rijeka, dr. mr. sc. Vesna Mađarić govorila je o bolničkim infekcijama kao indikatoru kvalitete u OB Koprivnica, prof. dr. sc. Višnja Majerić Kogler o učinku mehaničke dišne potpore na poboljšanje i smrtnost bolesnika, dr. sc. Aleksandar Džakula prikazao je iskustva lokalne samouprave u una-

predstojnica odjela za kvalitetu i sigurnost zdravstva u Ministarstvu zdravstva Slovenije, u svom izlaganju osvrnula se na preporuke i direktive EU-a te analizu postojećeg stanja o kvaliteti zdravstva u Sloveniji, temeljem čega je Ministarstvo donijelo strategiju uspostavljanja i razvoja kvalitete zdravstvene zaštite

Dr. Boris Grdinić, bolnički koordinator programa PATH u Općoj bolnici Pula prikazao je uspostavljanje programa u bolnici i preliminarne rezultate za pokazatelje kvalitete rada bolnice iz seta indikatora PATH-a. Moderatori sekcije „Kako mjeriti, kako poboljšati kvalitetu?“ bili su (slijeva) prim. mr. sc. Ivan Šklebar, prof. dr. sc. Višnja Majerić-Kogler i dr. sc. Aleksandar Džakula

predenju kvalitete zdravstvene zaštite, dok je dr. Luka Vrbančić govorio o Hrvatskoj mreži primarne perkutane koronarne intervencije kod akutnog infarkta miokarda, koja je zadnjih godina ustrojena po uzoru na najnaprednije zemlje Europe i zahvaljujući kojoj su spašeni mnogi životi.

Prof. dr. sc. Davor Štimac i prof. dr. sc. Željko Krznarić održali su radni doručak na temu „Klinička prehrana: utjecaj na kvalitetu zdravstvene zaštite“. Iznijeli su svoja klinička iskustva i ukazali koliko je prehrana važna za kvalitetu liječenja.

O kvaliteti zdravstvene zaštite iz perspektive bolesnika govorili su predstavnici udruga pacijenata koji boluju od pojedinih bolesti, Vlasta Zmazek (Hrvatska udruga bolesnika s rijetkim bolestima), Sonja Njujić

Prof. dr. sc. Davor Štimac u svom izlaganju na radnom doručku istaknuo je važnost kliničke prehrane u kvaliteti zdravstvene usluge

(Udruga za prevenciju prekomjerne tjelesne težine) i Božena Anić („Sanus“ – Udruga roditelja djece obolele i liječene od malignih bolesti). Istaknuta je važnost partnerskog odnosa i edukacije bolesnika kako bi se postigla što bolja kvaliteta u liječenju.

Kvaliteta u sestrinstvu

U sekciji „Kvaliteta u sestrinstvu“ organiziranoj u suradnji s Hrvatskom udrugom medicinskih sestara (HUMS) sudjelovalo je 30-ak medicinskih sestara. Medicinske sestre su izlagale o zdravstvenoj njezi kao akreditacijskom standardu, prevenciji ubodnog incidenta, rezultatima radne grupe za praćenje indikatora za nastanak dekubitusa, praćenju kvalitete zdravstvene njege, pokazateljima u prevenciji oralnog mukozi-tisa, iskustvima u primjeni HELICS protokola (*Hospital in Europe Link for Infection Control through Surveillance*) i sigurnosnim kanilama.

Posterska sekcija

U posterskoj sekciji prikazano je ukupno 35 radova iz različitih područja kvalitete zdravstvene zaštite. Autori postera prezentirali su radove uz raspravu koju su vodili moderatori pojedinih tematskih cjelina. Dodijeljene su i nagrade na najbolji poster. Prvu nagradu dobila je dr. Sanja Krapinec iz OB Koprivnica za poster „Kontrola medicinske dokumentacije“, a drugu medicinska sestra Smiljana Kolundžić za poster

Autori postera prezentirali su svoje radove uz raspravu koju su vodili moderatori pojedinih tematskih cjelina

„Poslijeoperacijske infekcije nakon artroplastike kuka – naša iskustva u primjeni HELICS protokola“. Pokrovitelj obje nagrade bio je „Medix“.

Izborna skupština HDZPKZZ-a

U zaključcima 1. kongresa HDZPKZZ-a istaknuto je kako je za unapređenje kvalitete zdravstvene zaštite potrebno stalno poticati aktivnosti i istraživanja, uspostavljati međunarodne programe te razmjenjivati iskustva dobre prakse i znanja na domaćoj i međunarodnoj razini, a u svemu navedenom HDZPKZZ ima značajnu ulogu.

U sklopu kongresa održana je i izborna skupština HDZPKZZ-a. Podnesena su izvješća o aktivnostima društva za mandatno razdoblje 2007-2011. godine, koja su jednoglasno prihvaćena. Tijekom proteklog mandatnog razdoblja važno je istaknuti aktivnosti na domaćoj i međunarodnoj razini, a vezano za uključivanje hrvatskih bolnica u PATH program uz potporu Europskog ureda SZO-a; uspostavljanje kirurške kontrolne liste (projekt SZO) za poboljšanje bolesnikove sigurnosti; provođenje upitnika o poimanju bolesnikove sigurnosti u bolnicama (AHQR), program sustavnog praćenja indikatora dekubitusa u 14 bolnica, te izbor predsjednice HDZPKZZ-a za člana izvršnog odbora Europskog društva za kvalitetu u zdravstvu (ESQH) u lipnju 2010.

Za sljedeće mandatno razdoblje za predsjednicu HDZPKZZ-a ponov-

Dragica Šimunec, predsjednica Hrvatske komore medicinskih sestara (HKMS), istaknula je ulogu komore u unapređenju kvalitete sestrinstva. Za kulturu kvalitete i sigurnosti u zdravstvu potrebna je dodatna izobrazba cjelokupnoga medicinskog i nemedicinskog osoblja, pa je naglašena i uloga medicinskih sestara u osiguranju kvalitete zdravstvene zaštite i sigurnosti bolesnika

Za najbolje postere nagrađene su dr. Sanja Krapinec iz OB Koprivnica za rad „Kontrola medicinske dokumentacije“ i medicinska sestra Smiljana Kolundžić za poster „Poslijeoperacijske infekcije nakon artroplastike kuka – naša iskustva u primjeni HELICS protokola“. Pokrovitelj obje nagrade bio je „Medix“

no je izabrana doc. dr. sc. Jasna Mesarić, a za dopredsjednika prof. dr. sc. Davor Štimac. Za članove Upravnog odbora izabrani su dr. sc. Nataša Boban, dr. sc. Aleksandar Džakula, mr. sc. Boris Grdinić, dr. Katarina Sekelj-Kauzlarić, dipl. oec. Ivan Lukovnjak, prof. dr. sc. Višnja Majerić-Kogler, prof. dr. sc. Vladimir Mićović, dr. sc. Ante Muljačić, prof. dr. sc. Jadranka Mustajbegović, prof. dr. sc. Ana Stavljenić Rukavina i prim. mr. sc. Ivan Šklebar.

*doc. dr. sc. Jasna Mesarić,
predsjednica Hrvatskoga društva za
poboljšanje kvalitete zdravstvene zaštite
HLZ-a*